

Список використаних джерел

1. Басовская Н. И. Мария Тюдор: кровавый символ. Литагент «Прямая речь». URL: <http://izmail.maup.com.ua/biblioteka/akademichna-dobroche-snist2/dstu-8302-2015/prikladi-oformlennya-bibliografichnih-posilan-dstu-8302-2015>
2. Соусова Ю. И. Финансовая политика Марии Тюдор (1553–1558 гг.). Преподаватель XXI века. 2013. Т. 2. С. 264–270. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/finansovaya-politika-marii-tyudor-1553-1558-gg/viewer>
3. Erickson C. Bloody Mary. St. Martin's Griffin, 2007. 560 p. URL: <https://docer.pl/doc/n5xe1sv>
4. Porter L. The Myth of «Bloody Mary»: A Biography of Queen Mary I of England. 10th ed. St. Martin's Griffin, 2009. 464 p.

Катерина Бондаренко

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ

Діти з порушенням інтелектуального розвитку є найбільш численною категорією дітей з порушеннями розвитку. Згідно зібраних даних вони становлять 1–3 % від загальної дитячої популяції.

Поняття «розумова відсталість» розуміють як системне порушення пізнавальної діяльності, що має зворотний – затримка психічного розвитку (ЗПР) – та незворотний характер. Це поняття об'єднує численні і різноманітні форми патології, що характеризуються недорозвиненням когнітивної сфери, вищих психічних процесів, що розрізняються за етіологією, локалізацією, патогенезом, клінічним проявом, часом виникнення і особливостями протікання [4, с. 26–27].

Ураження, які призводять до порушення нормального функціонування мозку, виникають, як правило, на ранніх етапах – у внутрішньоутробному періоді, при народженні або ж в перші роки життя. Інтелектуальні порушення у дитини залежно від інтенсивності ураження кори головного мозку можуть виявлятися різними якісними характеристиками прояву: від легкого ступеня (IQ 50–70) до помірного (IQ 35–49), тяжкого (IQ 25–49) та глибокого (IQ 24 та нижче) ступенів [1, с. 45].

Ступені прояву інтелектуальних порушень впливають на фізичний та психічний розвиток дитини. Так, тільки діти з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня можуть опанувати поняття, розуміють звернене мовлення та мають невеликий словниковий запас, можуть себе самообслуговувати та піддаються навчанню. Вони можуть оволодіти навичками спілкування, грамотою, рахунком та деякими уявленнями про

навколишній світ [5, с. 116].

Вивчаючи проблему психічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, О. М. Грабаров, О. М. Істратова, Н. Г. Кононова, Т. Ф. Марчук, О. М. Мастюкова, А. Г. Московкіна, Н. Г. Морозова, М. М. Перова, Л. І. Плаксіна, Н. В. Симонова, Г. Я. Трошин, Е. М. Хотєєва, С. Г. Шевченко, Н. Н. Шкільнікова значну увагу відводили ігровій діяльності, яка сприяє підсиленню інтересу до вивчення оточуючої дійсності, подоланню паталогічної інертності, стимулюванню мисленневої і мовленневої діяльності, корегує психічні процеси тощо [3, с. 12].

Досліджуючи проблему подолання труднощів у навчанні розумово відсталих першокласників, Л. С. Вавіна, Г. М. Мерсіянова, Т. М. Росахацька стверджували, що використання такого методу, як дидактична гра, є одним із варіантів вирішення цього питання. Саме ігри, на їх думку, сприяють розвитку таких мисленневих процесів, як порівняння, аналіз. Вчені вважають, що під час використання дидактичних ігор в учнів краще відбувається систематизація й закріплення знань про ознаки предметів, про зв'язки між ними, про числові, просторові й часові співвідношення. Ігровий метод допомагає вчителю глибше з'ясувати причини відставання учнів, визначити характер труднощів і шляхи їх подолання [5, с. 9].

Учені К. В. Ардобацька, О. В. Гаврилов, С. О. Дубовський, О. М. Ляшенко, М. М. Михайлюк відзначають, що всі типи дидактичних ігор виступають ефективним методом формування елементарних математичних уявлень і будуть успішніше виконувати навчальну функцію у системі, що передбачає варіативність, поступове ускладнення за змістом, структурою, зв'язками з іншими формами і методами роботи. Автори зазначали, що гра як метод навчання повинна включати елементи драматизації, сюжетно-рольової та рухливої гри тощо [2, с. 6]. У період формування геометричних уявлень, понять, вимірювальних і креслярських умінь і навичок М. М. Перова рекомендувала використовувати дидактичні ігри, які сприяють запам'ятовуванню образів геометричних фігур і тіл, їх назв, співвідношення назв із відповідними фігурами [1, с. 116].

Низка вчених (М. В. Вороніна, С. Д. Забрамна, В. В. Ек, Н. Л. Коломинський, Б. Л. Мершон, Т. І. Пороцька, Л. С. Стожок, Т. К. Ульянова, І. І. Фінкельштейн, А. О. Хілько) у своїх дослідженнях підкреслювали позитивний вплив дидактичних ігор на формування елементарних часових, математичних і природничих уявлень у розумово відсталих дітей, їх здатність пробуджувати і розвивати пізнавальні інтереси [4, с. 26–27].

Вивчаючи питання ефективності навчання рідній мові дітей з розумовою відсталістю початкових класів, А. К. Аксьонова і Е. В. Якубовська значне місце відводили дидактичній грі. На їх переконання, лото, загадки, відгадування задуманих предметів, вікторини створюють додаткові мовленнєві стимули, закріплюють у пам'яті ознаки предметів,

сприяють оволодінню вмінням будувати питальні речення з відповідною інтонацією, допомагають формуванню послідовного опису предметів, збагачують словник [1, с. 125].

Особливий вплив ігрових методів на вивчення мови відмічала Т. К. Ульянова, стверджуючи, що дидактичні ігри сприяють використанню набутих знань, їх повторенню в нових зв'язках і умовах, дають можливість вносити варіативність у навчальний процес [3, с. 175]. Для вдосконалення техніки читання в розумово відсталих учнів необхідно використовувати дидактичні ігри, які роблять уроки змістовними та цікавими і сприяють усвідомленню прочитаного. На думку вчених ефективно використовувати ігри на підготовчому етапі під час читання окремих слів і навіть невеликих речень з 2–4 слів. Корисними, на їх думку, є ігри на знаходження і виправлення помилок, на формування умінь дотримуватися інтонації при читанні, на знаходження відповідей у підручнику, на добирання до слів відповідних пар тощо. Дослідниці зазначали, що дидактична гра – ефективний метод словникової роботи, який необхідно проводити на наочновербальній основі. Ігри дають можливість педагогу в емоційній формі організувати вправлення дітей у вживанні раніше вивчених слів, виразів, уточнювати і збагачувати їх словник. За авторами, у словникових дидактичних іграх дитина потрапляє в ситуації, коли змушена використовувати словник і раніше набуті знання у нових умовах [3, с. 44].

У своєму дослідженні В. С. Стратан підкреслювала корекційний вплив методу дидактичних ігор на орієнтувальні дії розумово відсталих школярів, зазначаючи на необхідності добору доступних і цікавих ігор, які були б тісно пов'язані з програмовим матеріалом і темою уроку, займали не більше 5–7 хвилин уроку, поступово ускладнювались, готуючи дітей до подальшої роботи. Впроваджуючи ігри на уроках ручної праці, вчена відмічала їх ефективність на деяких етапах, зокрема перед початком аналізу зразка виробу, під час фізкультхвилинок, коли використовувалися рухливі ігри з елементами просторової орієнтації і на заключному етапі уроку з метою перевірки і закріплення знань і умінь [3, с. 46].

Також у роботах багатьох методистів і практиків підкреслюється ефективність дидактичних ігор у формуванні предметних понять, їх позитивний вплив на розвиток мовлення і стимуляцію дітей до навчання. За авторами, у процесі гри розвивається здатність розумово відсталої дитини створювати узагальнені типові образи [1, с. 53].

Отже, проаналізувавши вищезазначене, можна зробити висновок, що дидактичні ігри є ефективним засобом корекційного навчання дітей з розумовою відсталістю. Використання дидактичних ігор у роботі з молодшими розумово відсталими школярами сприяє свідомому засвоєнню навчального матеріалу, корекції мисленнєвих процесів, сприймання, уваги, пам'яті, емоційно-вольової сфери.

Список використаних джерел

1. Виховання дитини зі зниженим інтелектуальним розвитком в умовах сім'ї / за ред. Т. В. Сак. К. : Науковий світ, 2008. 156 с
2. Дубовський С. О. Шляхи формування уявлень про час у дітей з особливими потребами молодшого шкільного віку. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка* / [за ред. : О. В. Гаврилова, В. І. Співака]. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. Вип. XII. С. 28–31.
3. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) : навчальний посібник. К. : Слово, 2010. 288 с.
4. Пулінець Т. Корекційно-розвивальні ігри як метод навчання у спеціальній педагогіці. *Дефектолог*. 2010. № 2. С. 26–27.
5. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі : курс лекцій : навчальний посібник / [упоряд.: О. В. Гаврилов, О. М. Ляшенко]. Хмельницький : ПП Пантюк С. Д., 2003. 272 с.

Микола Бородань

МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КАТЕГОРІЇ «ТОЧКА ЗОРУ» У ФРАНЦУЗЬКОМУ НАРАТИВНОМУ ТЕКСТІ

Значна увага в сучасних лінгвістичних дослідженнях приділяється тексту й пов'язаним із ним проблемам, однак дефініція поняття «текст» як найбільшої синтаксичної одиниці до сьогодні залишається дискусійною, це питання по-різному вирішується науковцями, що свідчить про складність цього мовного феномену як об'єкта аналізу й інтерпретації.

Найважливішим різновидом тексту є наративний текст, який відрізняється особливою багаторівневою організацією зі специфічними ієрархічними відношеннями між рівнями. У сучасному розповідному тексті категорія «точка зору» відіграє головну роль у побудові нарації, і думки дослідників з цього питання майже збігаються. Текстоутворювальна функція «точки зору» полягає у відборі з безмежної кількості елементів предметів бачення, їхніх ознак, дій, зв'язків, просторово-часово й ціннісне їх поєднання в розповіді.

«Точка зору» виникає як результат взаємодії чотирьох планів: просторового, часового, наративно-мовленнєвого й модального. Візуалізація «точки зору» відбувається в просторово-часовому плані, голосовий компонент міститься в модальному й наративно-мовленнєвому планах. Крім візуальних і голосових компонентів, до системи «точки зору» входить також така характеристика, як рівень знання суб'єкта, яка проявляється в часовому й просторовому планах [1].